

On veure aucells?

El Prat de Lluriac

Damià Coll Pons (*)

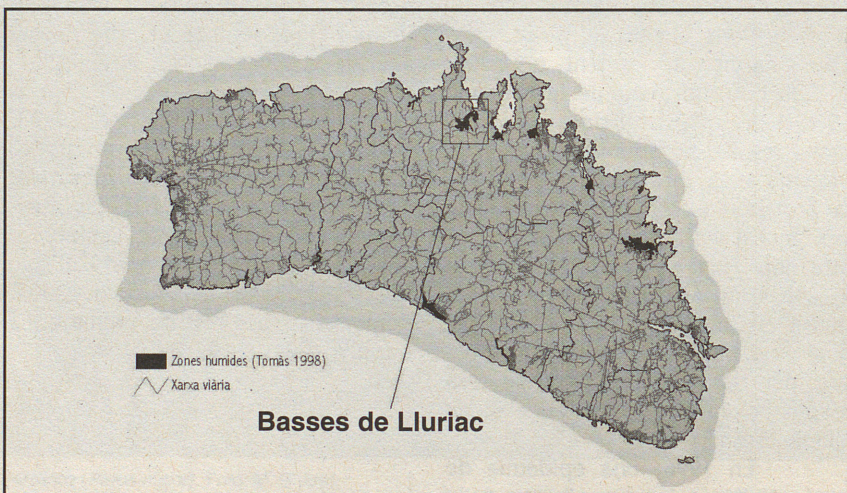
El Prat de Lluriac és una zona humida de tipus maresma litoral situada al Nord del municipi des Mercadal i considerada la tercera zona humida més important de Menorca, després de S'Albufera des Grau i Son Bou. Està formada per les tres basses més grans, el darrer tram del torrent des Mercadal que desemboca a la platja de Tirant i altres zones inundables, tot barrejat amb un dels sistemes dunars més extensos de Menorca i terres de conreu.

Associades a aquests ambients hi trobam interessants comunitats vegetals, com un gran tamarellar, savinar, salicorniar, pinar i

ullastrar, la qual cosa dóna una idea de la gran biodiversitat de la zona.

Fruit d'aquest mosaic d'hàbitats hi podem observar, al llarg de l'any, pràcticament totes les espècies d'ocells que se citen normalment a Menorca, excepte les típiques de muntanya, les bàsicament forestals i les exclusivament marines.

Condicionada pel règim anual de pluges, la característica més peculiar d'aquesta zona humida és el caràcter temporal de les basses, fet que provoca canvis profunds en la seva fisonomia i un contrast espectacular en l'espectre d'espècies d'ocells que acull en funció de l'època

(*) damiacollpons@terra.es

de l'any en què les visitem; i és que allà on durant els mesos de desembre i gener hi havia centenars, o, fins i tot, milers d'ànecs, des de finals de juny fins a finals d'agost hi podem observar ocells típics d'ambients esteparis i d'espais oberts.

La zona més coneguda i visitada pels ornitòlegs pel seu fàcil accés són les basses més grans, circumval·lades pels camins de Tramuntana i de Tirant, des d'on es poden observar els ocells, fins i tot sense baixar del cotxe; aquesta accessibilitat, a vegades es converteix en un inconvenient, ja que la presència continuada de curiosos, caçadors, etc. sobretot durant els caps de setmana, a vegades provoca la intranquil·litat dels ocells, que es desplacen a altres llocs més segurs.

Lògicament, l'època més espectacular per als aficionats a l'ornitologia és la d'hivernada, des de mitjans de desembre fins a mitjans de febrer, quan hi trobam el màxim absolut d'ocells de tot l'any, ja que les poblacions sedentàries d'ocells aquàtics coincideixen amb les hivernants.

Els ànecs que hi podem observar són, en un percentatge altíssim, nedadors, i entre els més abundants destaquen el coll-blau (*Anas platyrhynchos*), el xiulaire (*Anas penelope*), l'anedó (*Anas crecca*) i el cullerot (*Anas clypeata*). També es presenten cada hivern, encara que en nombre més escàs, el coer (*Anas acuta*), l'àneda gris (*Anas strepera*), l'oca comuna (*Anser anser*) i l'àneda blanca (*Tadorna tadorna*).

Els ànecs capbussadors, com el rabassot (*Aythya ferina*), són visitants escassos sobretot en època de

màxim nivell d'aigua, ja que tenen com a hàbitat quasi exclusiu a Menorca s'Albufera des Grau.

En canvi el soterí petit (*Tachybaptus ruficollis*) es pot veure durant tot l'any, ja siguin individus reproductors, migrants o hivernants.

De la família de les ràl·lides, les espècies més comunes són la fotja (*Fulica atra*) i la polla d'aigua (*Gallinula chloropus*); a més a més, els darrers anys és cada cop més habitual citar el gall faver (*Porphyrio porphyrio*), encara que no cria aquí per falta de cobertura vegetal adequada; en canvi el rascló (*Rallus aquaticus*) és cada cop més difícil de detectar. Com a dada curiosa, el mes de març de 2003 es va anellar aquí un exemplar de rasclet pintat (*Porzana porzana*).

Alguns ardeids passen aquí l'hivern, com l'esplugabous (*Bubulcus ibis*), de cada any més nombrós, i alguns exemplars d'agró gris (*Ardea cinerea*) i agró blanc (*Egretta garzetta*).

També és fàcil observar durant aquests mesos algunes limícules com la juia (*Vanellus vanellus*), la becassina (*Gallinago gallinago*) i la xivita (*Tringa ochropus*).

No és rar observar altres ocells més aviat marins que s'acosten a Lluriac, tant per alimentar-se com per descansar, com la gavina camargroga (*Larus michaelis*), l'àguila peixatera (*Pandion haliaetus*) o el corb marí gros (*Phalacrocorax carbo*).

Pel que fa als rapinyaires, durant l'hivern i els passos migratoris és normal observar alguns exemplars d'arpella d'aigua (*Circus aeruginosus*) volant a pocs metres de la làmina d'aigua. A més a més, atrets per la

disponibilitat d'aliment, és freqüent observar durant tot l'any altres rapinyaires sedentaris com el soter (*Hieraaetus pennatus*), el falcó (*Falco peregrinus*) o el xòric (*Falco tinnunculus*).

Un cop iniciada la migració de primavera, s'hi concentren un major nombre d'espècies, quan els últims hivernants coincideixen amb els primers migrants prenupcials; baixen les anàtides, encara que arriba l'anedó blanc (*Anas querquedula*), i apareixen les limícoles, com el cegall coa-negra (*Limosa limosa*), el cama-roja roja (*Tringa totanus*), el cames de jonc (*Himantopus himantopus*), que fa uns anys va criar aquí, el camaverda (*Tringa nebularia*), el batallaire (*Philomachus pugnax*) o la valona (*Tringa glareola*).

Aquesta és l'època en què, a més a més dels agrons gris i blanc, no reproductors a Menorca, però presents tot l'any, es presenten de sobte altres ardeids, com l'agró roig (*Ardea purpurea*), el toret (*Ardeola ralloides*) o l'orval (*Nycticorax nycticorax*); fins i tot en els darrers anys s'han enregistrat diverses cites de bitó (*Botaurus stellaris*) i d'agró blanc gros (*Egretta alba*).

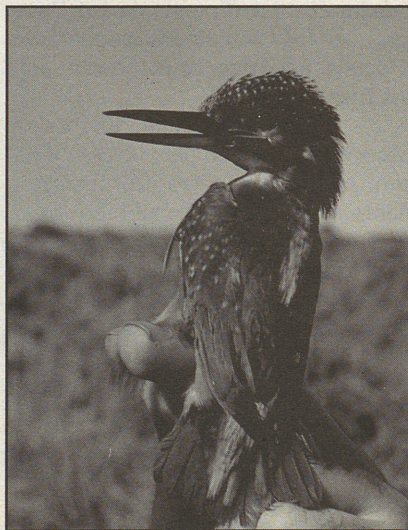
També se citen de tant en tant altres espècies més rares, com el Flamenc (*Phoenicopterus ruber*), la grua (*Grus grus*), la cigonya blanca (*Ciconia ciconia*), o l'ibis negre (*Plegadis falcinellus*).

Durant els mesos d'abril i maig també es poden veure esporàdicament xatracs i fumarells, com el fumarell carablanc (*Chlidonias hybridus*) i el fumarell alablanc (*Chlidonias leucopterus*), que en algunes ocasions es deixen veure per aquí.

El mínim anual d'espècies aquàtiques el trobam durant els mesos de juny i juliol, quan el nivell de l'aigua, que es va eutrofitzant, és molt baix, o, fins i tot les basses s'eixuguen completament. En aquesta època, les basses acullen els ocells reproductors: algunes parelles de coll blau, fotja, polla d'aigua i soterí petit; quan les temperatures són més elevades, tant els adults com els joves de l'any es desplacen a altres zones humides de l'illa, o, fins i tot, a mar oberta, tornant a pasturar durant les primeres hores del matí.

En aquest moment, gran part de les basses està ocupada per ocells com el sibel·lí (*Burhinus oedipnemus*), la titeta d'estiu (*Anthus campestris*), la guàtlora (*Coturnix coturnix*) o la perdiu (*Alectoris rufa*).

La migració de tardor és l'època menys vistosa quant al nombre d'ocells que podem veure, ja que, depenent de les pluges de finals d'es-

Arner, *Alcedo atthis*. Foto: D. Coll

tiu, normalment les basses resten eixutes o el nivell d'aigua encara és molt baix. El nombre mínim d'ocells es dona durant els mesos d'agost i setembre, i destaca el pas de les diferents espècies d'agròns.

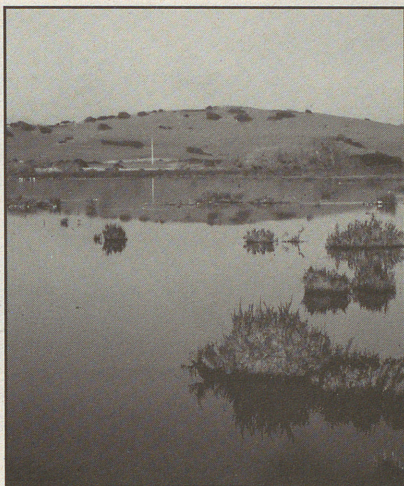
Pel que fa a la resta de la zona humida, s'ha de mencionar que el torrent des Mercadal, alimentat per les aigües residuals de la depuradora, manté el curs d'aigua durant tot l'any, la qual cosa li permet albergar, sobretot a la desembocadura, on el cabal d'aigua és més important, les espècies sedentàries que habiten a les basses; això és més notori durant l'estiu, quan aquestes s'eixuguen.

Fins ara hem fet referència a la zona humida i principalment als ocells aquàtics, però no podem deixar de banda la resta d'hàbitats i d'espècies d'ocells que es concentren a les zones de conreus, tamarrellar i savinar dels voltants de les basses.

Durant l'hivern veurem esbarts de fringílids, moltes espècies dels gèneres *Phylloscopus*, *Anthus*, *Motacilla* o *Turdus*, i altres tan conegudes com l'alosa (*Alauda arvensis*) i l'estornell (*Sturnus vulgaris*).

Durant els passos migratoris, sobretot el prenupcial, destaquen, entre d'altres, el coa-rotja reial (*Phoenicurus phoenicurus*), el vitrac foraster (*Saxicola rubetra*), el cul-blanc gris (*Oenanthe oenanthe*) i la vinjolita de vorera (*Riparia riparia*).

Pel que fa a les espècies reproductores, durant una prospecció feta l'estiu de 2003 (T. Pons, D. Coll) vam controlar un total de 33 espècies criant aquí, resultant les més abundants el busqueret cap-negre (*Sylvia*

Basses de Lluriac. Foto: D. Coll.

melanocephala), el rossinyol (*Luscinia megarhynchos*), el butxac (*Cisticola jentoides*) i el rossinyol bord (*Cettia cetti*).

Finalment, cal destacar, per una banda, la colònia, cada vegada més minsa, d'abellerol (*Merops apiaster*), que cria al sistema dunar, i per una altra, que a un racó de la platja de Tirant, al costat de la desembocadura del torrent, i envoltats pels primers turistes de l'any, hi crien unes poques parelles de passa-rius petit (*Charadrius dubius*).

Estam parlant, en definitiva, d'un fràgil espai de gran valor ecològic que ha de ser protegit, i que, potser, no se li dona la importància que mereix, tant a nivell de Menorca com de Balears.